

STAREA POMICULTURII ÎN REPUBLICA MOLDOVA LA SFÎRȘITUL SECOLULUI XX, ÎNCEPUTUL – XXI

BALAN V, SUVAC M**.*

** Universitatea agrară de stat din Moldova,*

*** Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare*

Abstract: At the end of XX century, essential changes took place in the fruit growing of the Republic of Moldova, both concerning the cultivated surface and the total production of fruits.

Therefore the fruit growing inheritance surface was reduced from 251 thousands ha in 1993, to 111,8 thousands ha in 2006. At the same time, the importance of fruit growing plantations from the private sector increased from 20% to 52,3% in 2005.

The production of fruit decreased drastically, from 1,09 million tons in 1993 to 0,37 million tons in 2006.

The authors intended to emphasize the situation of the Republic of Moldova's fruit growing and the measures for increasing the plantations productivity.

Key words: fruit growing, productivity, plantation, harvest.

ÎNTRUCERE

Pomicultura Republicii Moldova a parcurs mai multe etape, între care modificarea raportului dintre proprietatea de stat și cea privată, în favoarea proprietății private. Este suficient să menționăm că suprafața plantațiilor pomicole s-a redus foarte mult. De la 251mii ha în anul 1993 ea a scăzut până la 111,8 mii ha în anul 2006. În același timp, producția globală de fructe a urmat același sens în anul 2006 obținându-se cu 716,6 mii tone mai puțin față de anul 1993.

Plecînd de la aceste realități, autorii și-au propus să evidențieze unele aspecte privind evoluția pomiculturii în contextul nemaivăzute deminări a productivității livezilor ce s-au mai păstrat nedefrișate și înființarea de noi livezi intensive și superintensive.

MATERIAL ȘI METODĂ

Studiul se referă la perioada 1991 -2006 ce vizează evoluția principalelor indicatori realizați în pomicultura Republicii Moldova cum ar fi: evoluția suprafeței plantațiilor pomicole; evoluția suprafețelor defrișate și a celor plantate cu pomi, arbuști fructiferi și căpșun; evoluția productivității plantațiilor pomicole și recoltei cultivate, pe specii; modalitățile de valorificare a fructelor; evoluția producției și a consumului mediu anual de fructe și produse din fructe pe locuitor.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Suprafața plantațiilor pomicole pînă în anul 1993 s-a aflat în ascensiune, atingînd 251 mii ha, iar recolta globală de fructe atinsese în mediu nivelul de un milion tone (tab.1).

Datele statistice confirmă reducerea plantațiilor pomicole de 2,2 ori. Suprafața livezilor pe rod pînă în 1993 a crescut și constituia 173,5 mii ha (69,1 % din totalul plantațiilor). Ea se reduce cu peste 60 la sută față de anul 1993 și

constituie 104 mii ha în 2006. Practic suprafața totală a livezilor (111,8 mii ha) de care dispune Republica Moldova este egală cu suprafața livezilor pe rod. Din datele statistice rezultă faptul, că în timp ce suprafețele defrișate au avut o tendință ascendentă, plantațiile tinere parcurg un sens invers. Spre exemplu, în perioada 1996-2002 defrișările atingeau 5,1 -9,6 mii ha anual, iar se plantau numai câte 200-500 ha (Fig). În prezent cea mai mare parte din plantațiile pomicole existente sunt în perioada de uscare, rodire și creștere (După P. G. Șitt). Se află într-o stare dezastruoasă cu potențial biologic mic, cu perioada de exploatare și de amortizare epuizat și trebuie defrișate.

Tabelul 1

**Evoluția suprafeței cultivate cu pomi și arbuști fructiferi
în perioada anilor 1991 -2006**

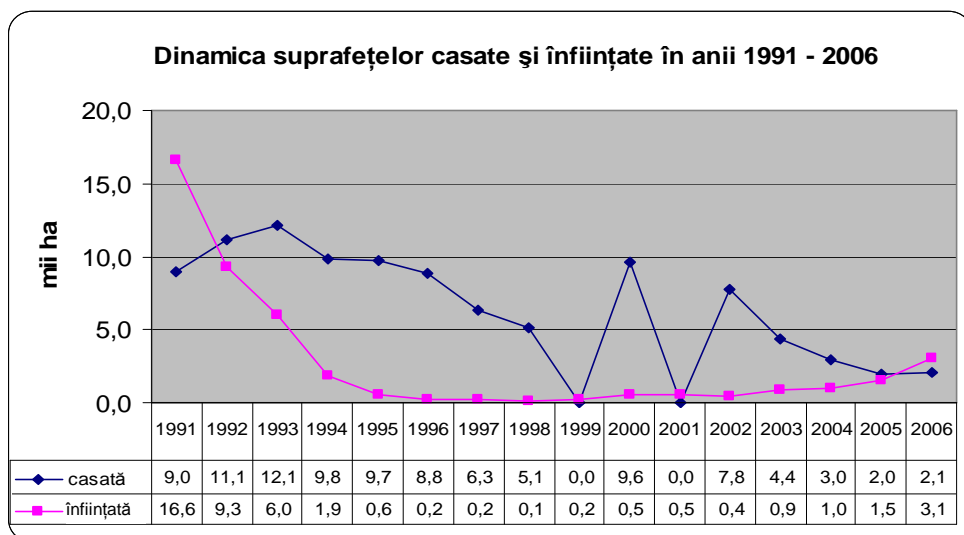
Anii	Suprafața plantațiilor pomicole			Recolta medie, t/ha	Recolta globală de fructe		
	Totală, mii ha	inclusiv. pe rod			totală, mii tone	inclusiv: întreprinderile agricole	
		mii ha	%			mii tone	%
1991	242,7	154,8	63,8	4,4	697,5	557,9	80,0
1992	241,8	159,5	65,9	3,1	506,2	395,4	70,4
1993	251,0	173,5	69,1	6,1	1087,8	818,8	75,3
1994	203,3	151,3	74,4	3,9	610,7	457,8	74,9
1995	184,5	143,2	77,6	3,7	528,2	387,6	73,4
1996	173,8	146,1	84,0	3,3	521,3	373,8	71,7
1997	165,2	149,4	90,4	6,3	946,0	714,9	75,5
1998	156,3	146,1	93,5	2,5	367,2	203,5	55,4
1999	151,5	141,1	93,1	1,6	220,0	42,7	19,4
2000	136,6	129,0	94,4	2,0	255,4	126,2	49,4
2001	122,0	118,0	96,7	2,7	315,0	138,7	44,0
2002	120,2	116,3	96,7	2,8	327,1	141,0	43,1
2003	114,3	108,0	94,4	5,7	617,2	319,8	51,8
2004	111,0	103,6	93,3	4,2	430,4	218,1	50,7
2005	110,0	103,5	94,0	3,7	386,1	184,2	47,7
2006*	111,8	104,0	93,0	3,6	371,2	165,0	44,4

Sursa: Biroul Național de Statistică; * - date preliminare

Recolta medie la hectar și producția globală analizată a avut o evoluție neuniformă. Este suficient să menționăm că pe parcursul ultimilor 16 ani doar de trei ori (1993, 1997 și 2003) recolta medie a plantațiilor pomicole a depășit nivelul de 5 t/ha, iar recolta globală numai în 1993 a atins nivelul de un milion de tone de fructe. În restul anilor acești indici sunt, în medie la nivelul de 3-4 t/ha și 300-400 mii tone fructe, ce constituie nivelul productivității culturilor pomicole asociate cuprinzând sistemul agropomicol și grădinile familiare.

Actuala stare deplorabilă a pomiculturii poate fi administrată prin repartitia suprafețelor plantațiilor pomicole (65 la sută) pe terenuri cu înclinație de la 3-5 pînă la 5-10 grade, toate fiind supuse proceselor erozionale. În acelaș timp, o mare influență negativă asupra stării plantațiilor pomicole și productivității lor a provocat ignorarea sau efectuarea neglijentă a măsurilor agrotehnice (V. Balan ș.a., 2001; I. Fulga, 2005). Deci, scade progresiv productivitatea livezilor existente, dar

mai cu seamă s-au redus recoltele globale ceia ce au determinat soarta întreprinderilor de prelucrare și industrializare a fructelor.

În același timp s-a modificat structura de proprietate în favoarea sectorului privat care în anul 2005 reprezintă 59,2% din suprafața totală și 52,3% din recolta globală de fructe față de 20% recolta globală de fructe în anul 1991 (tab.1, 2). În anul 2005 suprafața plantațiilor pomicele constituie 110 mii ha, inclusiv sămânțoase – 68,7 mii ha, sămburoase 36,7 mii ha, nucifere – 3,7 mii ha și arbuști fructiferi și căpșun – 0,9 mii ha. Important este și faptul, că în Republica Moldova se produc mere pe 60,8% din suprafețele ocupate de livezi, care produc 72,1% din volumul total al producției de fructe. Pe locul doi sunt prunele cu 10,7 % din producția totală de fructe, iar piersicul, nucile, vișinele, cireșele și perele dețin cote relativ modeste (tab. 3).

În perioada 2001-2006, din producția totală de fructe, 41,5% a fost destinată procesării 30,4% s-a valorificat în stare proaspătă în țară, iar 28,1% s-a exportat în stare proaspătă (tab. 4). O cauză importantă, care a condus la deminuirea exportului de fructe al Republicii Moldova, a fost reprezentată de calitatea joasă a fructelor, atât din punct de vedere al aspectului, cât și a modalității de prezentare, cu excepția unor cantități reduse de măr, prune, piersic.

Recolta globală de fructe și consumul mediu anual de fructe pe locuitor cu excepția anilor 1993, 1997, 2003 s-a situat la un nivel apropiat și destul de scăzut (tab. 5).

Tabelul 2

**Structura suprafeții cultivate cu specii pomicele în Republica Moldova
în perioada 2000-2005 mii/ha**

Specificare	2000-2004	2005		
	media	total	Inclusiv în întreprinderile agricole	Pondere (%) suprafeții în într. Agric.
Livezi, plantații bacifere	120,8	110,0	44,9	40,8
Inclusiv: Sămânțoase	76,2	68,7	30,9	44,9
Din care: măr	74,2	66,9	30,6	45,7
păr	1,6	1,4	0,3	21,4
Gutui	0,4	0,4	0,0	0,0
Sâmburoase	39,6	36,7	12,9	35,1
Din care: cireș	2,7	2,4	0,8	33,3
Vișin	3,7	3,2	0,7	21,9
Prun	23,7	21,6	7,2	33,3
Cais	2,4	2,4	0,7	29,2
Piersic	7,6	7,0	3,5	50,0
Nucifere	3,4	3,7	0,7	18,9
Arbuști fructiferi și căpșun	1,0	0,9	0,3	33,3

Tabelul 3

**Dinamica volumelor de producție a fructelor și structura acestora sub
aspectul speciilor cultivate în Republica Moldova**

Specificare	2000-2004		2005		
	Media, mii tone	%	Total, mii tone	inclusiv:	
				întreprinderile agricole mii tone	%
Fructe, pomușoare și nuci	389,4	100,0	386,1	184,2	100,0
inclusiv: Sămânțoase, total	284,9	73,2	285,6	164,4	89,25
<i>din care: Mere</i>	275,5	70,7	278,4	163,3	88,65
<i>Pere</i>	7,4	2,0	6,1	1,1	0,60
<i>Gutui</i>	2,0	0,5	1,1	0,0	0,00
Sîmburoase, total	88,1	22,6	86,0	19,5	10,58
<i>din care: Cireșe</i>	7,8	2,0	7,6	0,7	0,38
<i>Vișine</i>	12,9	3,3	13,8	0,4	0,22
<i>Caise</i>	6,2	1,6	5,2	0,2	0,11
<i>Prune</i>	47,7	12,3	41,4	11,3	6,13
<i>Piersici</i>	13,3	3,4	16,9	6,9	3,74
Nuci	12,6	3,2	13,4	0,1	0,06
Pomușoare	3,7	1,0	2,2	0,2	0,11

Tabelul 4

**Evoluția indicilor de producție și valorificare a fructelor
în perioada anilor 2001-2006**

Specificare	UM	1986-1990	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Producția medie	t/ha	7,3	2,7	2,8	5,7	4,2	3,7	3,6
Recolta globală	mii tone	1037,0	315,0	327,1	617,2	430,4	386,2	371,2
Export	mii tone	450,0	25,7	41,9	164,4	188,2	164,3	102,9
Procesare	mii tone	320,0	155,3	172,0	306,3	144,8	136,1	104,3
Piața internă	mii tone	267,0	134,0	113,2	146,5	97,4	85,8	164,0*

*Notă: Piața internă plus volumele depozitate pentru valorificarea ulterioară

Tabelul, 5

**Evoluția producției și a consumului mediu anual de fructe pe locuitor,
în Republica Moldova, în perioada 1993-2006**

Specificare	Anii							
	1993	1997	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Producția anuală de fructe pe locuitor, kg	248,6	216,0	93,2	96,7	182,5	127,3	114,3	109,8
Consumul mediu anual de fructe și produse din fructe, pe locuitor, kg	-	-	75,4	43,8	114,0	81,7	55,7	69,4

În perspectivă programul dezvoltării pomiculturii pentru perioada 2003 – 2020 vizează mărirea producției de fructe, îmbunătățirea calității și sporirea competitivității. Acest program prevede că suprafețele ocupate de livezi vor ajunge la 100 mii ha, până la finele anului 2020, iar recolta globală de fructe va ajunge la un milion de tone în perioada anilor 2006-2020 (tab. 6).

Dezvoltarea durabilă a pomiculturii prevede înlocuirea treptată a livezilor epuizate cu livezi de tip intensiv și superintensiv cu un potențial de productivitate și calitate a fructelor de 1,3 -1,5 ori mai înalt față de nivelul anterior în baza utilizării raționale a resurselor ecologice, biologice, tehnologice, economice caracteristice fiecărui sector de teren și întreprinderi pomicole.

Tabelul 6

**Dinamica orientativă a indicatorilor de bază privind dezvoltarea pomiculturii
în Republica Moldova, în perioada 2005 -2020 (mii tone anuale)**

Anii	Recolta globală	Exsport	Procesare	Piața internă
2005-2010	628	200	330	98
2011-2015	870	250	380	240
2016-2020	980	300	440	240

În scopul sporirii eficienței plantațiilor existente este necesar de a efectua recensământul livezilor concomitent cu bonitarea lor. Datele obținute vor permite elaborarea unui complex de măsuri pentru ameliorarea lucrărilor în pomicultură, realizarea mai eficientă a potențialului productivității plantațiilor și utilizarea mai rațională a fondului funciar.

CONCLUZII

1. În anul 2006, patrimoniul pomicol al Republicii Moldova s-a deminuat cu 139,2 mii ha, comparativ cu anul 1993. Actualmente suprafața de livezi constituie 111,8 mii ha, din care sămânțoase 68,7 mii ha, sămburoase – 36,7 mii ha, nucifere – 3,7 mii ha, bacifere – 0,9 mii ha.

2. Structura plantațiilor pomicole este necorespunzătoare, în sensul că plantațiile pe rod constituie 93 % iar cea mai mare pondere o ocupă mărul și prunul, în timp ce părul, nucul, caisul, s.a. se cultivă pe suprafețe destul de reduse.

3. Producția globală de fructe a fost neuniformă și destul de scăzută, revenind circa 93,2-182,5 kg/ locuitor/an, cu un consum mediu anual de 73 kg/locuitor.

4. Dezvoltarea durabilă a pomiculturii, în perspectiva anului 2020, necesită investiții în valoare de 602 mln dolari SUA, care vor fi acoperite de sectorul privat, prin alocații de la bugetul de stat și investiții străine. Programul de asemenea prevede crearea unui fond de stat pentru dezvoltarea producției de fructe în Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE

1. Balan V., Chimpoieș Gh., Barbaroș M. Pomicultura. Editura Museum, Chișinău 2001, 451 p.

2. Fulga I. Pomicultura între Prut și Nistru. Editura Prometeu, Chișinău 2005, 454 p.

3. Rapcea M., Mladinoi V., Babuc V. și a. Concepția dezvoltării pomiculturii în Republica Moldova pe anii 2002-2020. Cercetări în pomicultură. Vol I. Chișinău, 2002, p 17-19.

4. Rapcea M., Mladinoi V., Babuc V. și a. Programul dezvoltării pomiculturii în Republica Moldova pe anii 2002-2020. Cercetări în pomicultură. Vol I. Chișinău, 2002, p 20-31.

ВЛИЯНИЕ ПЛОТНОСТИ ПОСАДКИ И ПОДВОЯ НА УРОЖАЙНОСТЬ И КАЧЕСТВО ПЛОДОВ ЯБЛОНИ СОРТА АНТЕЙ

ЛЕОНОВИЧ И.С.

Институт Плодоводства, пос. Самохваловичи, Минский район, Беларусь

Abstract. Increase in quantity of trees per area unit or decrease in spacing between trees and tree rows led to decrease in fruit weight from 1 tree and did not always lead to increase in yield per area unit. Two- and three-row planting designs were inferior to the one-row design relatively to the total cropping and fruit quality during the age growth.

For more than 10 years management of orchards the recommended planting design for the cultivar 'Antey' and similarly fruiting cultivars are 4 x 2-1.5 m (density being 1250-1665 trees per ha) on the semi-dwarf rootstock 54-118 and 4 x 1 m (density being 2500 trees per ha) on the dwarf rootstock 62-396.

Key words: apple, cultivar, planting density, spacing, fruit quality, productivity, Belarus.